

หัวข้อเค้าโครงเรื่องของงานที่เสนอในขั้นตอนพิจารณาคัดเลือกบุคคล (กรณีลักษณะงานวิชาการ)

๑. ชื่อผลงาน สภาพการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. บทนำ/ความสำคัญของปัญหา

จังหวัดชลบุรีหรือที่คนทั่วไปเรียกกันสั้นๆว่า “เมืองชล” เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในทิศตะวันออกของประเทศไทย ติดกับอ่าวไทย มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายทั้งชายฝั่งทะเล หมู่เกาะ ป่าเขา พื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งเอื้อต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมง และผลิตสินค้าแปรรูป ทิศตะวันตกเฉียงเหนือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับเนินเขาและที่ราบชายฝั่งทะเล ตอนเหนือเป็นที่ราบเหมาะแก่การกสิกรรม ทิศตะวันออกและทิศใต้เดิมเป็นป่าเขาพื้นที่ลุ่มดอน แต่ปัจจุบันเปลี่ยนสภาพจากป่าไม้เป็นที่โล่ง ใช้เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย ข้าว สับปะรด ยางพารา และมะม่วงหิมพานต์ ซึ่งจะพบแหล่งเพาะปลูกเกือบทุกอำเภอ ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย ยกเว้นบางส่วนของอำเภอพนัสนิคม ส่วนอำเภอนาทองจะพบเป็นดินเหนียว และดินตะกอน แหล่งน้ำธรรมชาติมีน้อยจึงมีปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำ

ปัจจุบันชลบุรีได้รับการวางแผนให้เป็นเมืองหลักทางด้านอุตสาหกรรม และการค้าชายของภาคตะวันออก การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และเพิ่มขึ้นของภาคอุตสาหกรรม ส่งผลให้ชลบุรีกลายเป็น “เพชรน้ำเอกแห่งบูรพาทิศ” ที่พร้อมเปิดประตูเพื่อต้อนรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕ เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดชลบุรี คือ “เมืองนวัตกรรม เศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน” ซึ่งการเติบโตของภาคเศรษฐกิจ และภาคอุตสาหกรรม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของจังหวัด กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน จึงได้มีการสำรวจ วิเคราะห์และจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี โดยพิจารณาจากสภาพพื้นที่ ประกอบกับแนวนโยบายด้านการเกษตรของภาครัฐ เพื่อนำมาวิเคราะห์การใช้ประโยชน์ที่ดิน พร้อมข้อเสนอแนะด้านการจัดการพื้นที่ และมีการปรับปรุงทุก ๒ ปีตามฐานข้อมูลเดิม โดยมีการนำเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ ซึ่งเป็นการบูรณาการความรู้จากเทคโนโลยีด้านการรับรู้ จากระยะไกล ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และระบบกำหนดตำแหน่งบน มาใช้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงพื้นที่หรือข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ สำหรับใช้ในการกำหนดเขตพัฒนาที่ดินและวางแผนการใช้ที่ดินด้านการเกษตรให้เหมาะสมต่อศักยภาพของพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อสำรวจและจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดินเชิงเลขจังหวัดชลบุรี พ.ศ.๒๕๖๓ มาตราส่วน ๑:๒๕,๐๐๐

๓.๒ เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๙ และ พ.ศ. ๒๕๖๓

๔. ขอบเขตการศึกษา

สำรวจและจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๖๓ และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี ระหว่างพ.ศ. ๒๕๕๙ และพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ร่วมกับการสำรวจภาคสนาม นำมาประมวลผล วิเคราะห์ และแสดงผลข้อมูลเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

๕. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ - กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓
สถานที่ดำเนินการ จังหวัดชลบุรี

๖. ผู้ดำเนินการ

นางวไลทิพย์ ธนัชชายนันต์ ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ มีหน้าที่วางแผนการดำเนินงาน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ข้อมูล สำรวจภาคสนาม จัดเก็บและจัดการข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทำการวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี พ.ศ.๒๕๖๓ และการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๙ และ พ.ศ. ๒๕๖๓ สรุปผล และจัดทำรายงาน ปฏิบัติงาน ๑๐๐%

๗. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

๗.๑ อุปกรณ์

๗.๑.๑ ข้อมูลดาวเทียมรายละเอียดสูงและข้อมูลจากดาวเทียม LANDSAT ๘ OLI จำนวน ๒ ภาพ บันทึกข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ และ วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒

๗.๑.๒ แผนที่สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตราส่วน ๑: ๒๕,๐๐๐ จากฐานข้อมูลกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๗.๑.๓ แผนที่ขอบเขตการปกครองจังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๕๖ จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

๗.๑.๔ แผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน ๑: ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L๗๐๑๘ จากกรมแผนที่ทหาร กระทรวงกลาโหม

๗.๑.๕ เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล พร้อมอุปกรณ์ต่อพ่วง

๗.๑.๖ โปรแกรมวิเคราะห์และประมวลผลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS ver. ๑๐.๑)

๗.๑.๗ เครื่องคำนวณระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก (Global Positioning System: GPS)

๗.๑.๘ เข็มทิศและอุปกรณ์สนามอื่น ๆ

๗.๒ วิธีการดำเนินงาน

๗.๒.๑ รวบรวมและตรวจสอบเอกสาร ทั้งในรูปของแผนที่ และรายงานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมากำหนดแผนการดำเนินงาน

๗.๒.๒ การเตรียมข้อมูลดาวเทียมรายละเอียดสูงและการผลิตดาวเทียม LAND SAT ๘ OLI เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล จัดทำรายงานและแผนที่สภาพการใช้ที่ดิน

๑) การเตรียมข้อมูลดาวเทียมรายละเอียดสูง จะใช้ภาพจากโปรแกรม Terraincognita และภาพจาก Google earth

๒) การผลิตภาพข้อมูลดาวเทียม LANDSAT ๘ OLI จะใช้เทคนิคผสม สีเท็จ (false color composite) โดยช่วงคลื่นอินฟราเรดใกล้ (Near Infrared: NIR) (๐.๘๕-๐.๘๘ ไมครอน) ผ่านตัวกรองสีแดง ช่วงคลื่นอินฟราเรดคลื่นสั้น (Short Wave Infrared: SWIR๑) (๑.๕๗-๑.๖๕ ไมครอน) ผ่านตัวกรองสีเขียว และช่วงคลื่นสีแดง (๐.๖๔-๐.๖๗ ไมครอน) ผ่านตัวกรองสีน้ำเงิน เพื่อใช้ในการจำแนกพืชพรรณ โดยภาพผสมสีเท็จที่ได้เหมาะสำหรับจำแนกพืชพรรณ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน และยางพารา เป็นต้น

๓) การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจากข้อมูลดาวเทียมรายละเอียดสูงและข้อมูลดาวเทียม LANDSAT ๘ OLI พิจารณาจากองค์ประกอบของข้อมูล คือ ความเข้มของสีและสี (tone/color) ขนาด (size) รูปร่าง (shape) เนื้อภาพ (texture) รูปแบบ (pattern) ความสูงและเงา (height and shadow) ความเกี่ยวพัน (association) และการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล (temporal change) ของข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดิน โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ แล้วจึงนำชั้นข้อมูลที่ได้ทำการซ้อนทับกับภาพข้อมูลดาวเทียม LANDSAT ๘ OLI และข้อมูลภาพจากดาวเทียมรายละเอียดสูงเพื่อพิมพ์เป็นแผนที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลในภาคสนาม

๔) การสำรวจข้อมูลในภาคสนาม ทำการสำรวจตรวจสอบรายละเอียดสภาพการใช้ที่ดินภาคสนามในพื้นที่จริง พร้อมแก้ไขรายละเอียดให้มีความถูกต้องตรงกับสภาพปัจจุบัน

๕) การสร้างฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS database) เป็นการจัดทำข้อมูลเชิงพื้นที่ (spatial data) และข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (attribute data) ของข้อมูลจากภาคสนาม และข้อมูลแผนที่จากส่วนที่เกี่ยวข้องโดยการนำเข้าในระบบสารสนเทศด้วยโปรแกรมวิเคราะห์และประมวลผลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ดังนี้

(๑) การสร้างฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ เป็นการนำเข้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งของข้อมูลต่างๆ บนผิวโลก แสดงได้ ๓ ลักษณะคือ จุด (Point) เส้น (Line) พื้นที่ (Area หรือ Polygon) ในรูปแบบที่เพื่อใช้วิเคราะห์และประมวลผลเชิงพื้นที่

(๒) การสร้างฐานข้อมูลเชิงคุณลักษณะ เป็นการอธิบายถึงคุณลักษณะต่างๆ ในพื้นที่นั้นๆ ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือหลายช่วงเวลา เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั้ง ๒ ประเภทเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ต่อไป

๖) จัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๖๓

๗) วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี ๒ ช่วงเวลา ระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๙ และ พ.ศ. ๒๕๖๓ ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ (Spatial Analysis) จะทำให้ได้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการใช้ที่ดินว่า พื้นที่การใช้ที่ดินแต่ละประเภทเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร กรณีเพิ่มขึ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทใด และในกรณี

ลดลงเป็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่การใช้ที่ดินประเภทใด โดยสามารถแสดงผลออกมาในรูปของตารางเมตริก (Confusion matrix)

๘) จัดทำแผนที่และรายงาน ข้อมูลทั้งจากการสำรวจภาคสนามและจากการวิเคราะห์ ในสำนักงาน จะถูกนำมา ตรวจสอบ เพื่อจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดิน มาตรฐาน ๑ : ๒๕,๐๐๐ พร้อม รายงาน

๘. ผลการวิเคราะห์/ผลการศึกษา

๘.๑ สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๖๓

การวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๖๓ จากการสำรวจภาคสนามร่วมกับการใช้ข้อมูลดาวเทียมรายละเอียดสูงและภาพข้อมูลดาวเทียม LANDSAT ๘ OLI มาตรฐาน ๑ : ๒๕,๐๐๐ เพื่อวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่า มีเนื้อที่ทั้งหมด ๒,๗๒๖,๘๗๕ ไร่ สามารถจำแนกประเภทการใช้ที่ดินหลัก ได้ออกเป็น ๕ ประเภท คือ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (U) มีเนื้อที่ ๖๑๑,๐๔๒ ไร่ หรือร้อยละ ๒๒.๔๒ ของเนื้อที่จังหวัด พื้นที่เกษตรกรรม (A) มีเนื้อที่ ๑,๕๒๕,๘๒๕ ไร่ หรือร้อยละ ๕๕.๙๕ ของเนื้อที่จังหวัด พื้นที่ป่าไม้ (F) มีเนื้อที่ ๓๐๙,๓๔๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๓๔ ของเนื้อที่จังหวัด พื้นที่น้ำ (W) มีเนื้อที่ ๘๖,๓๐๘ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๑๖ ของเนื้อที่จังหวัด และพื้นที่เบ็ดเตล็ด (M) มีเนื้อที่ ๑๙๔,๓๖๐ ไร่ หรือร้อยละ ๗.๑๓ ของเนื้อที่จังหวัด โดยการใช้ที่ดินในพื้นที่แต่ละประเภทหลัก มีรายละเอียดดังนี้

๘.๑.๑ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (U) มีเนื้อที่ ๖๑๑,๐๔๒ ไร่ หรือร้อยละ ๒๒.๔๒ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย ตัวเมืองและย่านการค้า หมู่บ้านบนพื้นที่ราบ สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ สถานีคมนาคม ย่านอุตสาหกรรม สิ่งปลูกสร้างอื่นๆ และสนามกอล์ฟ มีรายละเอียดดังนี้

๑) ตัวเมืองและย่านการค้า (U๑) มีเนื้อที่ ๕๘,๘๒๔ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๑๖ ของเนื้อที่จังหวัด เป็นแหล่งชุมชนหนาแน่นและแหล่งการค้า ประกอบด้วย บ้านเรือน อาคารพาณิชย์ สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ และห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

๒) หมู่บ้าน (U๒) มีเนื้อที่ ๒๖๐,๔๔๐ ไร่ หรือร้อยละ ๙.๕๕ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย หมู่บ้านร้าง (U๒๐๐) ๒๒๘ ไร่ ได้แก่ ที่อยู่อาศัยร้าง โครงการหมู่บ้านจัดสรรที่สร้างไม่เสร็จ ปล่อยให้ร้างไว้ และหมู่บ้านบนพื้นที่ราบ (U๒๐๑) ๒๖๐,๒๑๒ ไร่ หรือร้อยละ ๙.๕๔ ของเนื้อที่จังหวัด

๓) สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ (U๓) มีเนื้อที่ ๗๑,๐๘๓ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๖๑ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ ร้าง (U๓๐๐) ๒๓ ไร่ ได้แก่ โรงเรียนร้างและวัดร้าง สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ (U๓๐๑) ๗๑,๐๖๐ ไร่ ได้แก่ ศูนย์ราชการจังหวัดชลบุรี ที่ว่าการอำเภอต่างๆ สถานีอนามัย โรงเรียน วัด และโรงพยาบาล พบกระจายอยู่ทั่วไป ในทุกอำเภอ

๔) สถานีคมนาคม (U๔) มีเนื้อที่ ๓๕,๘๓๒ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๓๒ ของเนื้อที่จังหวัด ได้แก่ สนามบิน (U๔๐๑) มีเนื้อที่ ๓๓๙ ไร่ ท่าเรือ (U๔๐๔) มีเนื้อที่ ๒๔๔ ไร่ ถนน (U๔๐๕) มีเนื้อที่ ๓๔,๘๐๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๒๘ ของเนื้อที่จังหวัด โดยเป็นระบบคมนาคมที่สำคัญที่ประชาชนใช้สัญจร และ ทางรถไฟ (U๔๐๖) มีเนื้อที่ ๕๔๙ ไร่หรือร้อยละ ๐.๐๒ ของเนื้อที่จังหวัด

๕) ย่านอุตสาหกรรม (U๕) มีเนื้อที่ ๑๒๑,๔๐๒ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๔๕ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย พื้นที่อุตสาหกรรมร้าง (U๕๐๐) ๕๒๒ ไร่ ได้แก่ โรงสีร้าง และโรงงานร้าง นิคม

อุตสาหกรรม (U๕๐๑) ๔๒,๕๓๑ ไร่หรือร้อยละ ๑.๕๖ ของเนื้อที่จังหวัด ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมเหมราชชลบุรี นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ชลบุรี นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร นิคมอุตสาหกรรมปิ่นทอง นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง นิคมอุตสาหกรรมบ้านบึง นิคมอุตสาหกรรมเหมราชอีสเทิร์นซีบอร์ด นิคมอุตสาหกรรมยามาโตะอินดัสตรีส์ เป็นต้น โรงงานอุตสาหกรรม มีเนื้อที่ ๗๗,๔๒๙ ไร่ ร้อยละ ๒.๘๔ ของเนื้อที่จังหวัด ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร มีเนื้อที่ ๙๒๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๓ ของเนื้อที่จังหวัด

๖) สิ่งปลูกสร้างอื่นๆ (U๖) มีเนื้อที่ ๓๓,๘๕๒ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๒๔ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย สถานที่พักผ่อนหย่อนใจมีเนื้อที่ ๑๐,๑๕๐ ไร่ รีสอร์ท โรงแรมเกสต์เฮาส์ มีเนื้อที่ ๔,๘๕๑ ไร่ สุสาน ป่าช้า มีเนื้อที่ ๑๗,๗๓๐ ไร่ และสถานีบริการน้ำมันมีเนื้อที่ ๑,๐๔๓ ไร่ และสถานที่ร้าง (U๖๐๐) มีเนื้อที่ ๗๘ ไร่

๗) สนามกอล์ฟ (U๗๐๑) มีเนื้อที่ ๒๙,๖๐๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๐๙ ของเนื้อที่จังหวัด ได้แก่ สนามกอล์ฟแหลมฉบัง อินเตอร์เนชั่นแนล คันทรีคลับ, สยามคันทรีคลับ พัทยาแพลนเทชั่น, Sugar Shack Bar, สยามคันทรีคลับ พัทยาโอลด์คอร์ส, Chee Chan Golf Resort, เขาเขียว คันทรี่ คลับ, Phone nix Golf & Country club, บุรพา กอล์ฟคลับ และ Thai-Ger Line Golf เป็นต้น

๘.๑.๒ พื้นที่เกษตรกรรม (A) มีเนื้อที่ ๑,๕๒๕,๘๒๕ ไร่ หรือร้อยละ ๕๕.๙๕ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วยพื้นที่นา พืชไร่ ไม้ยืนต้น ไม้ผล พืชสวน พืชไร่และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ พืชไร่ สถานเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และเกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม มีรายละเอียดดังนี้

๑) พื้นที่นา (A๑) มีเนื้อที่ ๑๒๖,๓๖๐ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๖๓ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย นาร้าง (A๑๐๐) มีเนื้อที่ ๒๐,๘๕๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๗๖ ของเนื้อที่จังหวัด มีลักษณะเป็นพื้นที่นาที่ไม่มีการเพาะปลูกมากกว่า ๑ ปี เนื่องจากสาเหตุต่างๆ ทำให้มีวัชพืชขึ้นปกคลุมพื้นที่ มีคันนาปรากฏให้เห็น แต่ไม่เด่นชัด นาข้าว (A๑๐๑) มีเนื้อที่ ๑๐๕,๕๑๐ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๘๕ ของเนื้อที่จังหวัด ปลูกมากในพื้นที่อำเภอพานทอง อำเภอพนสนิมคม อำเภอบ้านบึง อำเภอกะจันทร์ และอำเภอหนองใหญ่ นาข้าวในพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ ๓๐๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๑ ของเนื้อที่จังหวัด และมีการปลูกข้าวตามด้วยพืชหลังนา มีเนื้อที่ ๓๔๒ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๑ ของเนื้อที่จังหวัด

๒) พืชไร่ (A๒) เนื้อที่ ๕๑๘,๔๓๖ ไร่ หรือร้อยละ ๑๙.๐๑ ของเนื้อที่จังหวัด พืชไร่ที่สำคัญทางเศรษฐกิจของจังหวัดชลบุรี ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง สับปะรด และพืชไร่อื่นๆ

(๑) อ้อย (A๒๐๓) มีเนื้อที่ ๑๖๕,๙๕๕ ไร่ หรือร้อยละ ๖.๐๙ ของเนื้อที่จังหวัด ปลูกมากบริเวณอำเภอบ้านบึง อำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ อำเภopanทอง อำเภอกะจันทร์ และอำเภอพนสนิมคม

(๒) มันสำปะหลัง (A๒๐๔) มีเนื้อที่ ๒๖๘,๐๒๘ ไร่ หรือร้อยละ ๙.๘๓ ของเนื้อที่จังหวัด ปลูกมากบริเวณอำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอพนสนิมคม อำเภอบ้านบึง และอำเภอสัตหีบ

(๓) สับปะรด (A๒๐๕) มีเนื้อที่ ๘๑,๔๖๐ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๙๙ ของเนื้อที่จังหวัด ปลูกมากบริเวณ อำเภอบ้านบึง อำเภอบางละมุง อำเภอศรีราชา อำเภอหนองใหญ่ อำเภอบ่อทอง และอำเภอกะจันทร์

(๔) สำหรับพืชไร่อื่นๆ ได้แก่ ถั่วเขียว มันเทศ แตงโม พริก มีเนื้อที่ ๑,๖๐๑ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบางละมุง และอำเภอศรีราชา และมีเนื้อที่ไร่ร้าง ๑,๓๒๐ ไร่หรือร้อยละ ๐.๑๐ ของเนื้อที่จังหวัด

๓) ไม้ยืนต้น (Am) มีเนื้อที่ ๖๓๑,๕๙๔ ไร่ หรือร้อยละ ๒๓.๑๖ ของเนื้อที่จังหวัด ไม้ยืนต้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจของจังหวัดชลบุรี ได้แก่

(๑) ยางพารา (Am๐๒) มีเนื้อที่ ๓๖๒,๒๒๔ ไร่ หรือร้อยละ ๑๓.๒๘ ของเนื้อที่จังหวัด ปลูกมากบริเวณอำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอเกาะจันทร์ และอำเภอบางละมุง

(๒) ปาล์มน้ำมัน (Am๐๓) มีเนื้อที่ ๑๔๘,๕๐๖ ไร่ หรือร้อยละ ๕.๔๕ ของเนื้อที่จังหวัด ปลูกมากบริเวณอำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอบ้านบึงและอำเภอเกาะจันทร์

(๓) ไม้ยืนต้นอื่นๆ ได้แก่ ยูคาลิปตัส สัก สะเดา สนประดิพัทธ์ กระจับปี่ ประดู่ กาแฟ ไม้ปลูกเพื่อการค้า หมาก จามจุรี ตีนเป็ด ยมหอม มะฮอกกานี กฤษณา ตะกั่ว และไม้ยืนต้นผสมร้าง มีเนื้อที่ ๑๒๐,๘๖๔ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๔๓ ของเนื้อที่จังหวัด

๔) ไม้ผล (A๔) มีเนื้อที่ ๑๑๖,๐๕๗ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๒๖ ของเนื้อที่จังหวัด ไม้ผลที่สำคัญทางเศรษฐกิจของจังหวัดชลบุรี ได้แก่ มะพร้าว มะม่วง และมะม่วงหิมพานต์

(๑) มะพร้าว (A๔๐๕) มีเนื้อที่ ๔๖,๒๘๓ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๗๐ ของเนื้อที่จังหวัด ปลูกมากบริเวณอำเภอบางละมุง อำเภอศรีราชา และอำเภอบ้านบึง

(๒) มะม่วง (A๔๐๗) มีเนื้อที่ ๑๒,๓๕๗ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๔๕ ของเนื้อที่จังหวัด ปลูกมากบริเวณอำเภอเกาะจันทร์ บางละมุง และอำเภอบ่อทอง

(๓) มะม่วงหิมพานต์ (A๔๐๘) มีเนื้อที่ ๑๑,๔๑๗ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๔๒ ของเนื้อที่จังหวัด ปลูกมากบริเวณอำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอเกาะจันทร์

(๔) ไม้ผลอื่นๆ ได้แก่ ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม ส้ม ทูเรียน เงาะ มะพร้าว ลิ้นจี่ น้อยหน่า กัลย มะขาม ลำไย ฝรั่ง มะละกอ ขนุน กระท้อน มังคุด ลางสาด ลองกอง ระกำ สละ มะนาว แก้วมังกร ส้มโอ ละคร และไม้ผลผสม มีเนื้อที่ ๔๖,๐๐๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๖๙ ของเนื้อที่จังหวัด ส่วนใหญ่พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา อำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์

๕) พืชสวน (A๕) มีเนื้อที่ ๔,๑๓๖ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๕ ของเนื้อที่จังหวัด ได้แก่ พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ องุ่น พืชสมุนไพร นาหญ้า เห็ด และพืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม

(๑) พืชผัก (A๕๐๒) มีเนื้อที่ ๒,๕๓๔ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๙ ของเนื้อที่จังหวัด ปลูกมากบริเวณอำเภอเมือง อำเภอเกาะจันทร์ และอำเภอบ่อทอง

(๒) พืชสวนอื่นๆ ได้แก่ ไม้ดอกไม้ประดับ องุ่น พืชสมุนไพร นาหญ้า เห็ด และพืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม มีเนื้อที่ ๑,๖๐๒ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๖ ของเนื้อที่จังหวัด

๖) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (Am) มีเนื้อที่ ๔๕,๕๖๗ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๖๘ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย โรงเรือนร้าง (Am๐๐) มีเนื้อที่ ๘๓๔ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๓ ของเนื้อที่จังหวัด ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (Am๐๑) มีเนื้อที่ ๔๓๔ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๒ ของเนื้อที่จังหวัด โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า (Am๐๒) มีเนื้อที่ ๔๓๘ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๒ ของเนื้อที่จังหวัด โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก (Am๐๓) มีเนื้อที่ ๓๓,๙๗๘ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๒๕ ของเนื้อที่จังหวัด โดยส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอบ้านบึง อำเภอพนัสนิคม อำเภอเกาะจันทร์ อำเภอหนองใหญ่และอำเภอบ้านบึง โรงเรือนเลี้ยงสุกร

(A๗๐๔) มีเนื้อที่ ๙,๘๘๓ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๓๖ ของเนื้อที่จังหวัด

๗) พืชน้ำ (A๘) มีเนื้อที่ ๖๙ ไร่ ได้แก่ บัว เป็นต้น

๘) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (A๙) มีเนื้อที่ ๘๓,๒๕๖ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๐๕ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (A๙๐๐) มีเนื้อที่ ๑๐,๕๘๔ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๓๙ ของเนื้อที่จังหวัด สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์ผสม (A๙๐๑) มีเนื้อที่ ๑๐,๘๖๒ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๔๐ ของเนื้อที่จังหวัด สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์ปลา (A๙๐๒) มีเนื้อที่ ๕๗,๖๔๙ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๑๑ ของเนื้อที่จังหวัด ส่วนใหญ่พบมากอำเภอบางแพ และอำเภอบางขัน สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์กุ้ง (A๙๐๓) มีเนื้อที่ ๔,๑๖๑ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๕ ของเนื้อที่จังหวัด พบมากบริเวณอำเภอมืองชลบุรี

๙) เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม (A๐) มีเนื้อที่ ๓๕๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๑ ของเนื้อที่จังหวัด เป็นพื้นที่ที่มีการเพาะปลูกพืชหรือการเลี้ยงสัตว์ต่างๆ ชนิดอยู่ในพื้นที่เดียวกัน

๘.๑.๓ พื้นที่ป่าไม้ (F) มีเนื้อที่ ๓๐๙,๓๔๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๓๔ ของเนื้อที่จังหวัด ได้แก่ ป่าสมบูรณ์ ป่ารกร้างพื้นที่ป่า มีรายละเอียดดังนี้

๑) ป่าสมบูรณ์ (F๑) มีเนื้อที่ ๒๘๓,๘๐๙ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๔๑ ของเนื้อที่จังหวัด ได้แก่ ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์ (F๑๐๑) ๔๗,๒๕๓ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๗๓ ของเนื้อที่จังหวัด พบมากบริเวณ ตำบลพลวงทอง อำเภอป่าสัก ป่าผลัดใบสมบูรณ์ (F๑๐๒) ๒๓๖,๖๐๘ ไร่ หรือร้อยละ ๘.๕๓ ของเนื้อที่จังหวัด พบมากในพื้นที่อำเภอบ้านบึง อำเภอป่าสัก อำเภอศรีราชา และอำเภอหนองใหญ่ ป่าชายเลนสมบูรณ์ (F๑๐๓) ๑,๕๕๕ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๖ ของเนื้อที่จังหวัด พบมากในพื้นที่ตำบล คลองตำหรุ ตำบลหนองไม้แดง ตำบลเสม็ด ในอำเภอมืองชลบุรี พันธุ์ไม้สำคัญที่พบ ได้แก่ โกงกางใบใหญ่ โกงกางใบเล็ก รังกะเท้ ถั่วขาว-ดำ โปงแดง-ขาว เป็นต้น และป่าปลูกสมบูรณ์ (F๕๐๑) ๒,๔๐๓ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๙ ของเนื้อที่จังหวัด ปลูกมากในพื้นที่ตำบลเกษตรสุวรรณ ต.พลวงทอง ในอำเภอบ่อทอง

๒) รกร้างพื้นที่ป่า (F๐) มีเนื้อที่ ๒๕,๕๓๑ ไร่ ได้แก่ ป่าไม่ผลัดใบรกร้างพื้นที่ป่า (F๐๐๐) ๓๑ ไร่ ป่าผลัดใบรกร้างพื้นที่ป่า (F๐๐๑) ๒๓,๗๓๑ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๘๗ ของเนื้อที่จังหวัด พบมากในพื้นที่อำเภอศรีราชา อำเภอบ่อทอง และอำเภอบางละมุง ป่าชายเลนสมบูรณ์ (F๑๐๐) ๑,๗๐๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๖ ของเนื้อที่จังหวัด พบมากในพื้นที่ตำบลคลองตำหรุ อำเภอมืองชลบุรี

๘.๑.๔ พื้นที่น้ำ (W) มีเนื้อที่ ๘๖,๓๐๘ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๑๖ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย แหล่งน้ำธรรมชาติ และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

๑) แหล่งน้ำธรรมชาติ (W๑) มีเนื้อที่ ๒๑,๒๙๗ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๗๘ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง (W๑๐๑) ๑๔,๖๕๙ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๕๔ ของเนื้อที่จังหวัด และหนอง บึง ทะเลสาบ (W๑๐๒) ๖,๖๓๘ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๒๐ ของเนื้อที่จังหวัด และทะเล (W๑๐๓) ๓,๙๐๑ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๔ ของเนื้อที่จังหวัด

๒) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (W๒) มีเนื้อที่ ๖๕,๐๑๑ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๓๘ ของเนื้อที่จังหวัด ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ (W๒๐๑) ๔๒,๔๐๒ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๕๕ ของเนื้อที่จังหวัด อ่างเก็บน้ำที่สำคัญ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำบางพระ อ่างเก็บน้ำหนองค้อ อ่างเก็บน้ำหนองกลางดง อ่างเก็บน้ำบ้านบึง และอ่างเก็บน้ำคลองหลวงรัชชโลธร เป็นต้น บ่อน้ำในไร่นา (W๒๐๒) ๑๙,๘๔๓ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๗๓ ของเนื้อที่จังหวัด และคลองชลประทาน (W๒๐๓) ๒,๗๖๖ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๐ ของเนื้อที่จังหวัด

๘.๑.๕ พื้นที่เบ็ดเตล็ด (M) มีเนื้อที่ ๑๙๔,๓๖๐ ไร่ หรือร้อยละ ๗.๑๓ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย พุ่มหญ้าและไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม เหมือนแร่ บ่อขุด พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ นาเกลือ หาดทราย และที่ทิ้งขยะ มีรายละเอียดดังนี้

๑) พุ่มหญ้าและไม้ละเมาะ (M๑) มีเนื้อที่ ๙๖,๕๘๑ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๕๕ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย พุ่มหญ้าธรรมชาติ (M๑๐๑) ๓๙,๖๙๒ ไร่หรือร้อยละ ๑.๕๖ ของเนื้อที่จังหวัด พุ่มหญ้า สลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ (M๑๐๒) ๕๖,๘๘๙ ไร่หรือร้อยละ ๒.๐๙ ของเนื้อที่จังหวัด ไม้ป่าและไม้หนาม (M๑๐๓) ๓๑ ไร่

๒) พื้นที่ลุ่ม (M๒๐๑) มีเนื้อที่ ๒๕,๘๔๙ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๙๕ ของเนื้อที่จังหวัด พบกระจายทั่วทั้งจังหวัด

๓) เหมือนแร่ บ่อขุด (M๓) มีเนื้อที่ ๕๐,๕๕๒ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๘๖ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย เหมือนแร่ บ่อขุดเก่า (M๓๐๐) ๑๔,๑๑๒ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๕๒ ของเนื้อที่จังหวัด พบมากที่อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอศรีราชา และอำเภอบ้านบึง เหมือนแร่ (M๓๐๑) ๒,๗๐๖ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๑ของเนื้อที่จังหวัด บ่อลูกรัง (M๓๐๒) ๘,๓๔๕ ไร่หรือร้อยละ ๐.๓๑ ของเนื้อที่จังหวัด พบมากที่อำเภอบ้านบึง บ่อทราย(M๓๐๓) ๑๗,๖๖๒ ไร่หรือร้อยละ ๐.๖๕ ของเนื้อที่จังหวัด พบมากที่อำเภอพนัสนิคม และอำเภอพานทอง บ่อดิน (M๓๐๔) ๗,๗๒๗ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๒๘ ของเนื้อที่จังหวัด พบมากที่อำเภอบ้านบึง และอำเภพนัสนิคม

๔) พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ (M๔) มีเนื้อที่ ๑๙,๗๔๒ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๗๒ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย พื้นที่กองวัสดุ (M๔๐๑) ๑๔ ไร่ และพื้นที่ถม (M๔๐๕) ๑๙,๗๒๘ ไร่หรือร้อยละ ๐.๗๒ ของเนื้อที่จังหวัด พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา อำเภอเมือง และอำเภอพานทอง

๕) นาเกลือ (M๕) มีเนื้อที่ ๑,๑๖๗ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๔ ของเนื้อที่จังหวัด พบมากบริเวณอำเภอเมืองชลบุรี

๖) หาดทราย (M๖๐๑) มีเนื้อที่ ๗๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอเมืองชลบุรี

๗) ที่ทิ้งขยะ (M๗๐๑) เนื้อที่ ๓๙๑ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๑ ของเนื้อที่จังหวัด พบมากบริเวณอำเภอบางละมุง

๘.๒ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๙ และ พ.ศ. ๒๕๖๓

จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรีระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๙ และ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยใช้ข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินเชิงเลข พ.ศ. ๒๕๕๙ ซ้อนทับกับชั้นข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินเชิงเลข พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่า การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรีแต่ละประเภท มีทั้งการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นและลดลง โดยการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่สำคัญของจังหวัดชลบุรี มีรายละเอียด ดังนี้

๘.๒.๑ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (U) ประกอบด้วย ตัวเมืองและย่านการค้า หมู่บ้าน สถานที่ราชการ ถนน ย่านอุตสาหกรรม สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รีสอร์ท สุสาน สถานบริการน้ำมัน และสนามกอล์ฟ มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นจาก ๕๗๑,๒๑๗ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๖๑๑,๐๔๒ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่เพิ่มขึ้น ๓๙,๘๒๕ ไร่ หรือร้อยละ ๖.๙๗ ของเนื้อที่เดิม

๑) หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง ในพ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างเดิม ในพ.ศ. ๒๕๕๙ อยู่ ๕๗๑,๒๑๗ ไร่ และเพิ่มขึ้น โดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๓๙,๘๒๕ ไร่ โดยมีการ

เปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๑๒,๖๓๔ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอสรีราชา และอำเภอบางละมุง รองลงมา พื้นที่เบ็ดเตล็ด ๑๐,๓๘๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอมือทองชลบุรี และอำเภอสรีราชา และพื้นที่มะพร้าว ๒,๙๖๔ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอสรีราชา และอำเภอบางละมุง ตามลำดับ

๒) พื้นที่นา (A๑) มีเนื้อที่ลดลงจาก ๑๔๐,๖๒๐ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๑๒๖,๓๖๐ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่ลดลง ๑๔,๒๖๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๐.๑๔ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่นาในพ.ศ. ๒๕๕๙ ลดลงจำนวน ๑๔,๒๖๐ ไร่ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่เบ็ดเตล็ด เช่น ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะพื้นที่ลุ่ม เหมือนแระ บ่อขุด พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ นาเกลือ หาดทราย และที่ทิ้งขยะ จำนวน มากที่สุด ๔,๔๙๑ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอนนทบุรี และอำเภอบ้านบึง รองลงมา พื้นที่อ้อย ๔,๑๙๑ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ้านบึง และอำเภอบ่อทอง และพื้นที่เกษตรกรรมอื่นๆ ๔,๐๙๓ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบางพลี และอำเภอนนทบุรี ตามลำดับ

ขณะเดียวกันพื้นที่นา ใน พ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่นาเดิม ในพ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๑๑๗,๑๒๔ ไร่ และเพิ่มขึ้นโดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่อ้อยมากที่สุด ๔,๙๕๕ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ้านบึง และอำเภอนนทบุรี รองลงมา พื้นที่มันสำปะหลัง ๑,๖๙๕ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอนนทบุรี และอำเภอบางพลี และพื้นที่เบ็ดเตล็ด เช่น ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะพื้นที่ลุ่ม เหมือนแระ บ่อขุด พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ นาเกลือ หาดทราย และที่ทิ้งขยะ จำนวน ๙๘๐ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอนนทบุรี และอำเภอบางพลี ตามลำดับ

๓) พืชไร่อื่นๆ (A๒) ได้แก่ พืชไร่ผสม ข้าวโพด ถั่วเขียว มันเทศ แตงโม และพริก มีเนื้อที่ลดลงจาก ๑๔,๖๖๒ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๒,๙๙๓ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่ลดลง ๑๑,๖๖๙ ไร่ หรือร้อยละ ๗๙.๕๙ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่พืชไร่อื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ลดลงจำนวน ๑๑,๖๖๙ ไร่ เนื่องจากเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๕,๑๐๗ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอสรีราชา อำเภอบางละมุง รองลงมา พื้นที่เบ็ดเตล็ด เช่น ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะพื้นที่ลุ่ม เหมือนแระ บ่อขุด พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ นาเกลือ หาดทราย และที่ทิ้งขยะ จำนวน ๒,๔๕๙ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอสรีราชา อำเภอบางละมุง และพื้นที่อ้อย ๑,๘๐๖ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ้านบึง หนองใหญ่ ตามลำดับ

ขณะเดียวกันพื้นที่พืชไร่อื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่พืชไร่อื่นๆเดิม ในพ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๑,๖๐๑ ไร่ และเพิ่มขึ้นโดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๕๓๖ ไร่ พบมากบริเวณบางละมุง อำเภอบ่อทอง รองลงมา พื้นที่อ้อย ๔๕๖ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง อำเภอกะฉันทร์ และพื้นที่นา ๑๔๕ ไร่ พบมากบริเวณนนทบุรี และอำเภอบ้านบึง ตามลำดับ

๔) อ้อย (A๒๐๓) มีเนื้อที่ลดลงจาก ๑๘๔,๗๓๓ ไร่ ในพ.ศ.๒๕๕๙ เป็น ๑๖๕,๙๕๕ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่ลดลง ๑๘,๗๗๘ ไร่ หรือร้อยละ ๑๐.๑๖ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่อ้อย ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ลดลงจำนวน ๑๘,๗๗๘ ไร่ เนื่องจากเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งมี

การเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๑๗,๕๘๐ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ้านบึง อำเภอบ่อทอง รongลงมา พื้นที่ไม้ยืนต้นอื่นๆ เช่น ยูคาลิปตัส สัก สะเดา กระจิน ประดู่ ไม้ปลูกเพื่อการค้า จามจุรี กฤษณา ตะกู เป็นต้น จำนวน ๘,๔๐๐ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง อำเภอเกาะจันทร์ และพื้นที่บางพารา ๖,๙๑๓ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และหนองใหญ่ ตามลำดับ

ขณะเดียวกันพื้นที่อ้อยในพ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่อ้อยเดิม ในพ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๑๒๔,๕๕๐ ไร่ และเพิ่มขึ้นโดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๒๒,๑๒๑ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอ บ้านบึง และอำเภอนองใหญ่ รongลงมา พื้นที่ไม้ยืนต้นอื่นๆ เช่น ยูคาลิปตัส สัก สะเดา กระจิน ประดู่ ไม้ปลูกเพื่อการค้า จามจุรี กฤษณา ตะกู เป็นต้น จำนวน ๗,๕๑๗ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง อำเภอเกาะจันทร์ และพื้นที่นา ๔,๑๙๑ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ้านบึง อำเภอพนสนิมคม ตามลำดับ

๕) มันสำปะหลัง (A๒๐๔) มีเนื้อที่ลดลงจาก ๒๘๗,๙๕๑ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๒๖๘,๐๒๘ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่ลดลง ๑๙,๙๒๓ ไร่ หรือร้อยละ ๖.๙๒ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่มันสำปะหลัง ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ลดลงจำนวน ๑๙,๙๒๓ ไร่ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่อ้อยมากที่สุด ๒๒,๑๒๑ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง รongลงมา พื้นที่สับประด ๑๘,๐๗๐ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา และอำเภอบางละมุง และพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง ๑๒,๖๓๔ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง ตามลำดับ

ขณะเดียวกันพื้นที่มันสำปะหลัง ในพ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่มันสำปะหลังเดิม ในพ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๑๙๐,๕๙๔ ไร่ และเพิ่มขึ้นโดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่ไม้ยืนต้นอื่นๆ มากที่สุด ๑๘,๐๔๖ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์ รongลงมา พื้นที่อ้อย ๑๗,๕๘๐ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ้านบึง และอำเภอบ่อทอง และพื้นที่เบ็ดเตล็ด เช่น ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะพื้นที่ลุ่ม เหมืองแร่ บ่อขุด พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ นาเกลือ หาดทราย และที่ทิ้งขยะ จำนวน ๘,๕๒๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบางละมุง และอำเภอศรีราชา ตามลำดับ

๖) สับประด (A๒๐๕) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นจาก ๖๔,๓๐๕ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๘๒,๔๖๐ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่เพิ่มขึ้น ๑๗,๑๕๕ ไร่ หรือร้อยละ ๒๖.๖๘ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่สับประด ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจำนวน ๑๗,๑๕๕ ไร่ เนื่องจากเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๘,๔๖๖ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา และอำเภอบางละมุง รongลงมา พื้นที่บางพารา ๔,๗๘๙ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอบางละมุง และพื้นที่ไม้ยืนต้นอื่นๆ เช่น ยูคาลิปตัส สัก สะเดา กระจิน ประดู่ ไม้ปลูกเพื่อการค้า จามจุรี กฤษณา ตะกู เป็นต้น จำนวน ๒,๔๖๐ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอศรีราชา ตามลำดับ

ขณะเดียวกันพื้นที่สับประด ในพ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่สับประดเดิม ในพ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๔๓,๘๓๗ ไร่ และลดลงโดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๑๘,๐๗๐ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา และอำเภอพนสนิมคม รongลงมา พื้นที่ไม้ยืนต้นอื่นๆ เช่น ยูคาลิปตัส สัก สะเดา กระจิน ประดู่ ไม้ปลูกเพื่อการค้า จามจุรี กฤษณา ตะกู เป็นต้น จำนวน ๕,๕๔๗ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอ

บางละมุง และพื้นที่บางพารา ๕,๓๐๒ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอหนองใหญ่ ตามลำดับ

๗) ไม้ยืนต้นอื่นๆ (An) มีเนื้อที่ลดลงจาก ๑๓๗,๕๒๕ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๑๒๐,๘๖๔ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่ลดลง ๑๖,๖๖๑ ไร่ หรือร้อยละ ๑๒.๑๑ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่ไม้ยืนต้นอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ลดลงจำนวน ๑๖,๖๖๑ ไร่ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๑๘,๐๔๖ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์ รองลงมา พื้นที่อ้อย ๗,๕๑๗ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์ และพื้นที่บางพารา ๖,๒๖๔ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์ ตามลำดับ

ขณะเดียวกันพื้นที่ไม้ยืนต้นอื่นๆ ใน พ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่ไม้ยืนต้นอื่นๆเดิม ในพ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๙๐,๑๑๕ ไร่ และเพิ่มขึ้นโดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๑๑,๗๘๔ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอนวนสินคม และอำเภอเกาะจันทร์ รองลงมา พื้นที่อ้อย ๘,๔๐๐ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์ และพื้นที่สับปะรด ๒,๔๖๐ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอศรีราชา ตามลำดับ

๘) ยางพารา (Am๐๒) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นจาก ๓๕๐,๗๗๑ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๓๖๒,๒๒๔ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่เพิ่มขึ้น ๑๑,๔๕๓ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๒๗ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่ยางพารา ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจำนวน ๑๑,๔๕๓ ไร่ เนื่องจากเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๖,๒๖๓ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอหนองใหญ่ รองลงมา พื้นที่สับปะรดมากที่สุด ๕,๓๐๒ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง และพื้นที่ปาล์มน้ำมัน ๔,๒๖๒ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง ตามลำดับ

ขณะเดียวกันพื้นที่ยางพารา ในพ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่ยางพาราเดิม ในพ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๓๓๐,๙๔๖ ไร่ และลดลงโดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๘,๔๒๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอหนองใหญ่ รองลงมา พื้นที่อ้อย ๖,๙๑๓ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอหนองใหญ่ และพื้นที่ไม้ยืนต้นอื่นๆ เช่น ยูคาลิปตัส สัก สะเดา กระจิน ประดู่ ไม้ปลูกเพื่อการค้า จามจุรี กฤษณา ตะกู เป็นต้น จำนวน ๖,๒๖๔ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์ ตามลำดับ

๙) ปาล์มน้ำมัน (Am๐๓) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นจาก ๑๓๑,๓๖๘ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๑๔๘,๕๐๖ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่เพิ่มขึ้น ๑๗,๑๓๘ ไร่ หรือร้อยละ ๑๓.๐๕ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่ปาล์มน้ำมัน ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจำนวน ๑๗,๑๓๘ ไร่ เนื่องจากเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๗๒๓ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอหนองใหญ่ รองลงมาพื้นที่มะพร้าว ๔๒๒ ไร่ พบมากบริเวณศรีราชา และอำเภอบางละมุง พื้นที่ไม้ยืนต้นอื่นๆ เช่น ยูคาลิปตัส สัก สะเดา กระจิน ประดู่ ไม้ปลูกเพื่อการค้า จามจุรี กฤษณา ตะกู เป็นต้น จำนวน ๔๐๙ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอบ้านบึง ตามลำดับ

ขณะเดียวกันพื้นที่ปาล์มน้ำมันในพ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่ปาล์มน้ำมันเดิม ใน พ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๑๒๗,๘๑๑ ไร่ และลดลงโดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่อ้อยมากที่สุด ๘,๔๒๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภออำเภอบ่อทอง และอำเภอหนองใหญ่ รองลงมา พื้นที่ยางพารา ๔,๒๖๒ ไร่ พบมากบริเวณอำเภออำเภอบ่อทอง และ อำเภอหนองใหญ่ และพื้นที่มันสำปะหลัง ๓,๘๕๖ ไร่ พบมากบริเวณอำเภออำเภอบ่อทอง และอำเภอ หนองใหญ่ ตามลำดับ

๑๐) ไม้ผลอื่นๆ (A๔) เช่น ส้ม ทุเรียน เงาะ ลิ้นจี่ น้อยหน่า กล้วย มะขาม ลำไย ขนุน มังคุด มะนาว ส้มโอ เป็นต้น มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นจาก ๔๑,๘๘๓ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๔๖,๐๐๐ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่เพิ่มขึ้น ๔,๑๑๗ ไร่ หรือร้อยละ ๙.๘๓ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่ไม้ผลอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจำนวน ๔,๑๑๗ ไร่ เนื่องจากเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๒,๗๑๙ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอน้ำสีนาค และ อำเภอบ้านบึง รองลงมา พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง ๑,๕๘๐ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา และ อำเภอบางละมุง และพื้นที่ยางพารา ๑,๑๖๖ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอหนองใหญ่ ตามลำดับ

ขณะเดียวกันพื้นที่ไม้ผลอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่ไม้ผลอื่นๆ เดิม ในพ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๓๒,๗๕๘ ไร่ และลดลงโดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๔,๖๓๙ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอ ศรีราชา และ อำเภอพานสีนาค รองลงมา พื้นที่มะพร้าว ๑,๔๔๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา และอำเภอ บางละมุง และพื้นที่อ้อย ๑,๓๖๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ้านบึง และอำเภอบ่อทอง ตามลำดับ

๑๑) มะพร้าว (A๔๐๕) มีเนื้อที่ลดลงจาก ๕๑,๓๓๙ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๔๖,๒๘๓ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่ลดลง ๕,๐๕๖ ไร่ หรือร้อยละ ๙.๘๕ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่มะพร้าว ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ลดลงจำนวน ๕,๐๕๖ ไร่ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่ง มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๓,๙๙๖ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบางละมุง และ อำเภอศรีราชา รองลงมา พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง ๒,๙๖๔ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา และ อำเภอเมือง และพื้นที่ไม้ผลอื่นๆ เช่น ส้ม ทุเรียน เงาะ ลิ้นจี่ น้อยหน่า กล้วย มะขาม ลำไย ขนุน มังคุด มะนาว ส้มโอ เป็นต้น จำนวน ๑,๔๔๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา และอำเภอบางละมุง ตามลำดับ

ขณะเดียวกันพื้นที่มะพร้าวในพ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่มะพร้าวเดิม ในพ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๔๐,๑๐๒ ไร่ และเพิ่มขึ้นโดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๓,๕๖๗ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอศรี ราชา และอำเภอบางละมุง รองลงมา พื้นที่เบ็ดเตล็ด เช่น ทุ่งหญ้าและไม้ละมေးพื้นที่ลุ่ม เหมือนแร่ บ่อขุด พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ นาเกลือ หาดทราย และที่ทิ้งขยะ จำนวน ๕๑๒ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบางละมุง และอำเภอศรีราชาและพื้นที่ปาล์มน้ำมัน ๔๒๒ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอหนองใหญ่ ตามลำดับ

๑๒) มะม่วง (A๔๐๗) มีเนื้อที่ลดลงจาก ๑๖,๙๕๗ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๑๒,๓๕๗ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่ลดลง ๔,๖๐๐ ไร่ หรือร้อยละ ๒๗.๑๓ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่มะม่วง ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ลดลงจำนวน ๑๖,๖๖๑ ไร่ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๑,๑๖๘ ไร่ พบมากบริเวณบางละมุง และอำเภอเกาะจันทร์ รองลงมา พื้นที่ยางพารา ๑,๐๖๒ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอเกาะจันทร์ และอำเภอบ่อทอง และพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง ๖๖๔ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอนนทบุรีและอำเภอบ่อทอง ตามลำดับ

ขณะเดียวกันพื้นที่มะม่วงใน พ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่มะม่วงเดิม ในพ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๑๑,๑๙๗ ไร่ และเพิ่มขึ้นโดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๓๗๔ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอเกาะจันทร์ และอำเภอบ่อทอง รองลงมาพื้นที่อ้อย ๒๐๓ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์ และพื้นที่ไม้ยืนต้นอื่นๆ เช่น ยูคาลิปตัส สัก สะเดา กระจิน ประดู่ ไม้ปลูกเพื่อการค้า จามจุรี กฤษณา ตะกู เป็นต้น จำนวน ๑๖๐ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์ ตามลำดับ

๑๓) มะม่วงหิมพานต์ (A๔๐๘) มีเนื้อที่ลดลงจาก ๑๓,๖๘๕ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๑๑,๔๑๗ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่ลดลง ๒,๒๖๘ ไร่ หรือร้อยละ ๑๖.๕๗ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่มะม่วงหิมพานต์ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ลดลงจำนวน ๒,๒๖๘ ไร่ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๑,๑๓๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง รองลงมา พื้นที่ยางพารา ๔๖๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง และพื้นที่สับปะรด ๓๙๖ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์ ตามลำดับ

ขณะเดียวกันพื้นที่มะม่วงหิมพานต์ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่มะม่วงหิมพานต์เดิม ในพ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๑๐,๔๙๕ ไร่ และเพิ่มขึ้นโดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่ไม้ยืนต้นอื่นๆ เช่น ยูคาลิปตัส สัก สะเดา กระจิน ประดู่ ไม้ปลูกเพื่อการค้า จามจุรี กฤษณา ตะกู เป็นต้น จำนวน ๒๓๒ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์ รองลงมา พื้นที่มันสำปะหลัง ๒๑๙ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์ และพื้นที่ยางพารา ๑๐๕ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง ตามลำดับ

๑๔) พื้นที่เกษตรกรรมอื่นๆ (A) เช่น พืชสวน ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ พืชน้ำ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม เป็นต้น มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นจาก ๑๒๙,๐๔๘ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๑๓๓,๓๗๘ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่เพิ่มขึ้น ๔,๓๓๐ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๓๖ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่ไม้ผลอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจำนวน ๔,๓๓๐ ไร่ เนื่องจากเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างมากที่สุด ๖๓๙ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา และอำเภอบ้านนาถอง รองลงมา พื้นที่เบ็ดเตล็ด เช่น ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะพื้นที่ลุ่ม เหมือนแร่ บ่อขุด พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ นาเกลือ หาดทราย และที่ทิ้งขยะ จำนวน ๖๑๒ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ้านนาถอง และอำเภอศรีราชา และพื้นที่มันสำปะหลัง ๕๑๕ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์ ตามลำดับ

ขณะเดียวกันพื้นที่เกษตรกรรมอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่พื้นที่เกษตรกรรมอื่นๆ เดิม ในพ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๑๒๕,๖๘๓ ไร่ และลดลงโดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่นามากที่สุด ๔,๐๙๓ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอน้ำขุ่น และอำเภอเกาะจันทร์ รองลงมา พื้นที่มันสำปะหลัง ๑,๐๙๐ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอเกาะจันทร์ และอำเภอบ่อทอง และพื้นที่เบ็ดเตล็ด เช่น ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะพื้นที่ลุ่ม เหมือนแรม บ่อขุด พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ นาเกลือ หาดทราย และที่ทิ้งขยะ จำนวน ๙๘๑ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอน้ำขุ่น และอำเภอน้ำขุ่น ตามลำดับ

๑๕) พื้นที่ป่า (F) มีเนื้อที่ลดลงจาก ๓๑๓,๖๘๘ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๓๐๙,๓๔๐ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่ลดลง ๔,๓๔๘ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๓๙ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่ป่า ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ลดลงจำนวน ๔,๓๔๘ ไร่ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่เบ็ดเตล็ด เช่น ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะพื้นที่ลุ่ม เหมือนแรม บ่อขุด พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ นาเกลือ หาดทราย และที่ทิ้งขยะ จำนวน ๑,๐๘๖ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอศรีราชา รองลงมา พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง ๑,๐๖๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอสัตหีบ และอำเภอเมืองชลบุรี และพื้นที่มันสำปะหลัง ๘๗๔ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอสัตหีบ และอำเภอเกาะจันทร์ ตามลำดับ สำหรับพื้นที่ป่า ในพ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๓๐๙,๓๔๐ ไร่เป็นพื้นที่ป่าเดิมจาก พ.ศ. ๒๕๕๙

๑๖) พื้นที่น้ำ (W) มีเนื้อที่ลดลงจาก ๑๙๙,๖๔๕ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๑๙๔,๓๖๐ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่ลดลง ๕,๒๘๕ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๖๕ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่น้ำ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เท่าเดิมขณะเดียวกันพื้นที่น้ำ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่น้ำเดิม ในพ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๗๗,๔๗๘ ไร่ และเพิ่มขึ้นโดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่เบ็ดเตล็ด เช่น ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะพื้นที่ลุ่ม เหมือนแรม บ่อขุด พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ นาเกลือ หาดทราย และที่ทิ้งขยะ จำนวน ๒,๒๘๓ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา และอำเภอเกาะจันทร์ รองลงมา พื้นที่นา ๑,๕๑๓ ไร่ พบมากบริเวณน้ำขุ่น และอำเภอเกาะจันทร์ และพื้นที่อ้อย ๑,๔๘๓ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอน้ำขุ่น ตามลำดับ

๑๗) พื้นที่เบ็ดเตล็ด (M) เช่น ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะพื้นที่ลุ่ม เหมือนแรม บ่อขุด พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ นาเกลือ หาดทราย และที่ทิ้งขยะ เป็นต้น มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นจาก ๗๗,๔๗๘ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๘๖,๓๐๘ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่เพิ่มขึ้น ๘,๘๓๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๔ ของเนื้อที่เดิม

หากพิจารณารายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พบว่า พื้นที่เบ็ดเตล็ด ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจำนวน ๘,๑๓๗ ไร่ เนื่องจากเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างมากที่สุด ๑๐,๓๙๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอเมืองชลบุรี และอำเภอศรีราชา รองลงมา พื้นที่มันสำปะหลัง ๘,๕๒๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบางละมุง และอำเภอศรีราชา และพื้นที่ยางพารา ๒,๒๘๓ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์ ตามลำดับ

ขณะเดียวกันพื้นที่เบ็ดเตล็ด ในพ.ศ. ๒๕๖๓ มาจากพื้นที่เบ็ดเตล็ดเดิม ในพ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๒,๒๘๓ ไร่ และลดลงโดยเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๖,๙๐๕ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา

และอำเภอพนัสนิคม รองลงมา พื้นที่นา ๔,๔๙๑ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอพนัสนิคม และอำเภอเมือง ชลบุรี และพื้นที่อ้อย ๔,๐๔๐ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ้านบึง และอำเภอบ่อทอง ตามลำดับ

๘.๓ ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี

จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี โดยเปรียบเทียบสภาพการใช้ที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๙ กับสภาพการใช้ที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกอบกับข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม การสอบถาม จากเกษตรกรในพื้นที่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี สามารถจำแนก ออกได้เป็น ๒ กลุ่มปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพ และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม มีรายละเอียด ดังนี้

๘.๓.๑ ปัจจัยทางกายภาพ ได้แก่ สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิประเทศ ทรัพยากรดิน แหล่งน้ำ และแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร

๑) สภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ เนื่องมาจากความผันแปรตามธรรมชาติหรือกิจกรรมของมนุษย์ ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเพิ่มสูงขึ้นของระดับน้ำทะเลส่งผลต่อการกัดเซาะชายฝั่ง ทำให้สูญเสียระบบนิเวศทางทะเล นอกจากนี้อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยังทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในบางพื้นที่ ส่งผลต่อภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม

๒) สภาพภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลูกคลื่นและเนินเขา พบได้ทางด้านตะวันออกของจังหวัด พื้นที่นี้มีลักษณะสูงๆ ต่ำๆ คล้ายลูกกระพรวน ปัจจุบันใช้ในการปลูกมันสำปะหลัง สำหรับ พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกง มีดินตะกอนที่อุดมสมบูรณ์จากการพัดพาของแม่น้ำบางปะกง เหมาะสมต่อการเกษตรกรรม ส่วน พื้นที่สูงชันและภูเขา นั้น อยู่ตอนกลางและด้านตะวันออกของจังหวัด ส่วนที่อำเภอศรีราชา นั้นเป็นต้นน้ำ ของอ่างเก็บน้ำบางพระ แหล่งน้ำอุปโภคบริโภคหลักแห่งหนึ่งของชลบุรี

๓) ทรัพยากรดิน เป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกชนิดพืชที่จะปลูก จากข้อมูลกลุ่มชุดดินจังหวัดชลบุรี สามารถแบ่งชุดดินออกเป็น ๒ กลุ่มคือ ๑. ดินบนพื้นที่ลุ่ม เป็นกลุ่มชุดดินที่มีลักษณะเป็นดินในที่ราบลุ่ม มักมีน้ำท่วมขังที่ผิวดินและมีระดับน้ำใต้ดินตื้นในฤดูฝน การระบายน้ำของดินไม่ดี เป็นข้อจำกัดของกลุ่มชุดดินเหล่านี้ ทำให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินไปกับการปลูกข้าวเป็นส่วนใหญ่ และ ๒. ดินบนพื้นที่ดอน ที่ไม่มีการแช่ขังน้ำ พบบริเวณที่เป็นเนิน มีการระบายน้ำดี หรือปานกลาง สภาพพื้นที่อาจเป็นที่ราบเรียบ เป็นลูกคลื่นหรือเนินเขา เป็นกลุ่มชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้น มีข้อจำกัดคืออาจขาดแคลนน้ำ เมื่อฝนทิ้งช่วงบ้าง ทำให้การใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกพืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้นเป็นส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีการใช้ประโยชน์หลากหลายมีการเปลี่ยนแปลงประเภทการใช้ที่ดินค่อนข้างมาก เช่นพื้นที่ปลูกอ้อย และสับปะรด เปลี่ยนไปปลูกมันสำปะหลัง เป็นต้น

๔) แหล่งน้ำ เป็นปัจจัยหลักในการทำการเกษตร จังหวัดชลบุรีมีพื้นที่แหล่งน้ำส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ แต่เมื่อประสบภัยแล้งแหล่งน้ำที่มีไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงเป็นผลให้เกษตรกรต้องมีการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางธรรมชาติ

๕) แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร และโรงงานอุตสาหกรรม เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงประเภทการใช้ที่ดินในการปลูกพืชของเกษตรกร จังหวัดชลบุรีมีแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร โรงงานแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วทั้งจังหวัด

๘.๓.๒ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙-๑๑ โดยการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ครั้งนี้ สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำบนพื้นฐาน ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนี้ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ นี้ประกอบด้วย ๑๐ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๖ : การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ยุทธศาสตร์ที่ ๗ : การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ยุทธศาสตร์ที่ ๘ : การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ ๙ : การพัฒนาภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ ๑๐ : ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด เป้าหมายในการพัฒนาจังหวัดชลบุรีแผนพัฒนาจังหวัดชลบุรี ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕ ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๕ ระยะ ๕ ปี (วิสัยทัศน์) “เมืองนวัตกรรมเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน” ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดชลบุรี โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนา ทั้งหมด ๖ ประเด็น ดังนี้ ๑) ยกระดับการพัฒนานวัตกรรมอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๒) ยกระดับให้เป็นเมืองท่องเที่ยวนานาชาติ มีมาตรฐานระดับสากล ๓) สร้างเสริมนวัตกรรมสู่เกษตรปลอดภัย ๔) พัฒนาปรับปรุงด้านผังเมือง โครงสร้างพื้นฐานระบบ Logistics เป็นเมืองนวัตกรรมที่น่าอยู่ ๕) พัฒนาคณะและชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๖) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลอย่างมีส่วนร่วม

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก Eastern Economic Corridor เป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ ไทยแลนด์ ๔.๐ ด้วยการพัฒนาเชิงพื้นที่ ที่ต่อยอดความสำเร็จมาจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard เป้าหมายของโครงการคือ ส่งเสริม การลงทุนซึ่งจะเป็นการยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและทำให้ เศรษฐกิจของไทยเติบโตได้ในระยะยาว โดยในระยะแรกจะเป็นการยกระดับพื้นที่ในเขต ๓ จังหวัดคือ ชลบุรี ระยอง และ ฉะเชิงเทรา เพราะทั้ง ๓ พื้นที่ดังกล่าวเดิมเป็นกลุ่มเขตอุตสาหกรรมสำคัญอันดับต้นๆ ของประเทศ อุดมไปด้วยโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ มีสนามบิน รวมถึงมีท่าเรือที่มีตู้สินค้าผ่านมากที่สุดเป็นอันดับที่ ๒๒ ของโลก EEC จึงเล็งพัฒนาต่อยอดจากพื้นที่ที่มีความพร้อมสูงสุดให้เป็นพื้นที่นำร่องเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งในภาคการเกษตรก็

เป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ภาคการเกษตรเป็นสาขาอุตสาหกรรมที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมมากที่สุดในประเทศไทย มีมูลค่าถึงร้อยละ ๘.๔ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) นอกจากนี้ ยังมีสัดส่วนแรงงานสูงถึงร้อยละ ๔๐ ส่งผลให้การเกษตรเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจไทย ปัจจุบันภาคเกษตรกรรมในไทยยังมีผลิตภาพแรงงานอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ จึงมีการมุ่งเน้นส่งเสริมศักยภาพและยกระดับจากการนำเทคโนโลยีทางการเกษตรใหม่ๆ มาใช้เพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมย่อยที่เป็นเป้าหมาย ได้แก่ ธุรกิจเทคโนโลยีการเกษตรขั้นสูง เช่น การใช้ระบบเครื่องรับรู้ (Sensors) การใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสูง (Advance Datalytics) และระบบอัตโนมัติ การลงทุนและการวิจัยทางเทคโนโลยีชีวภาพ(Biotechnology) เช่น การปรับปรุงพันธุ์พืชและสัตว์ อุตสาหกรรมการคัดคุณภาพ บรรจุ เก็บรักษาพืชผัก ผลไม้ หรือดอกไม้ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น การใช้ระบบเซ็นเซอร์ตรวจสอบเนื้อในผลไม้ และกิจการผลิตผลิตภัณฑ์จากยางธรรมชาติ

๙. สรุปและข้อเสนอแนะ

๙.๑ สรุป

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเป็นผลมาจากหลายปัจจัยด้วยกัน ซึ่งปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพ ส่งผลให้เกษตรกรต้องมีการปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น อีกปัจจัยหนึ่งคือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม จะเห็นว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของแหล่งอุตสาหกรรมและตัวเมืองเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก มีผลต่อราคาผลผลิต พืชที่มีราคาผลผลิตสูง เกษตรกรจะให้ความสนใจที่จะเลือกปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกมาเป็นพืชชนิดนั้น ทำให้ผลผลิตล้นตลาด และราคาผลผลิตตกต่ำ ดังนั้น จึงส่งผลให้เกิดเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในจังหวัดชลบุรี เกิดการใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของดิน เพื่อให้ทราบถึงสภาพการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน จึงดำเนินการสำรวจ จัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดิน และศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรีโดยมีการนำเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ มาใช้เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงพื้นที่หรือข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ สำหรับใช้ในการกำหนดเขตพัฒนาที่ดินและวางแผนการใช้ที่ดินด้านการเกษตรให้เหมาะสมต่อศักยภาพของพื้นที่

๙.๑.๑ สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๖๓

จังหวัดชลบุรีมีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น ๒,๗๒๖,๘๗๕ ไร่ จากการดำเนินการสำรวจ พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่า สามารถจำแนกประเภทการใช้ที่ดินหลักได้ออกเป็น ๕ ประเภท มีรายละเอียดดังนี้

๑) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ทั้งหมด ๖๑๑,๐๔๒ ไร่ หรือร้อยละ ๒๒.๔๒ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย ตัวเมืองและย่านการค้า หมู่บ้านบนพื้นที่ราบ สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ สถานีคมนาคม ย่านอุตสาหกรรม สิ่งปลูกสร้างอื่นๆ และสนามกอล์ฟ โดยพบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านบนพื้นที่ราบ ๒๖๐,๒๑๒ ไร่หรือร้อยละ ๙.๕๔ ของเนื้อที่จังหวัด รองลงมาได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรม ๗๗,๔๒๙ ไร่ และ ตัวเมืองและย่านการค้า ๕๘,๘๒๔ ไร่ ตามลำดับ

๒) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ ๑,๕๒๕,๘๒๕ ไร่ หรือร้อยละ ๕๕.๙๕ ของเนื้อที่จังหวัด เป็นประเภทการใช้ที่ดินที่มากเป็นอันดับ ๑ ของจังหวัดแสดงให้เห็นถึงอาชีพหลักของประชากรจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย พื้นที่นา พืชไร่ ไม้ยืนต้น ไม้ผล พืชสวน พืชไร่และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ พืชน้ำ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และเกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม โดยมีพื้นที่ทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่

พื้นที่ยางพารา ๓๖๒,๒๒๔ ไร่ มีนํ้าป่าปะหลัง ๒๖๘,๐๒๘ ไร่ อ้อย ๑๖๕,๙๕๕ ไร่ ปาล์มนํ้ามัน ๑๔๘,๕๐๖ ไร่ และสับปะรด ๖๔,๓๐๕ ไร่ ตามลำดับ

๓) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ ๓๐๙,๓๔๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๓๔ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย ป่าไม้ผลัดใบรอสภาพพื้นที่ฟู ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบรอสภาพพื้นที่ฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าชายเลนรอสภาพพื้นที่ฟู ป่าชายเลนสมบูรณ์ ป่าปลูกรอสภาพพื้นที่ฟู และ ป่าปลูกสมบูรณ์ โดยพบป่าผลัดใบสมบูรณ์มากที่สุด ๒๓๒,๖๐๓ ไร่ หรือร้อยละ ๘.๕๓ ของเนื้อที่จังหวัด พบมากในพื้นที่อำเภอสตูล อำเภอศรีราชา อำเภอบ้านบึง อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอปอทอง

๔) พื้นที่นํ้า มีเนื้อที่ ๘๖,๓๐๘ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๑๖ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วยแหล่งนํ้าธรรมชาติ และแหล่งนํ้าที่สร้างขึ้น โดยพบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแหล่งนํ้าที่สร้างขึ้น ๖๕,๐๑๑ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๓๘ ของเนื้อที่จังหวัด ได้แก่ อ่างเก็บนํ้าบางพระ อ่างเก็บนํ้าคลองหลวง รัชชโลธร อ่างเก็บนํ้าบ้านบึง และอ่างเก็บนํ้ามาบประชัน เป็นต้น

๕) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ ๑๙๔,๓๖๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๗๒ ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม เหมือนแระ บ่อขุด พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ นาเกลือ หาดทราย และที่ทิ้งขยะ โดยพบว่าทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะ มีพื้นที่มากที่สุด ๙๖,๕๘๑ ไร่ รองลงมาคือ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ๓๙,๖๙๒ ไร่ และพื้นที่ลุ่ม ๒๔,๓๓๑ ไร่ ตามลำดับ

๙.๑.๒ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๙ และ พ.ศ. ๒๕๖๓

เมื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๕๙ และ พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่า การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในจังหวัดชลบุรี แต่ละประเภท มีทั้งการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นและลดลงที่สำคัญ ดังนี้

๑) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (U) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นจาก ๕๗๑,๒๑๗ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๖๑๑,๐๔๒ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ เพิ่มขึ้น ๓๙,๘๒๕ ไร่ หรือร้อยละ ๖.๙๗ ของเนื้อที่เดิม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมาจากพื้นที่นํ้าป่าปะหลัง มากที่สุด ๑๒,๖๓๔ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา รองลงมา พื้นที่เบ็ดเตล็ด ๑๐,๓๙๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอเมืองชลบุรี และพื้นที่มะพร้าว ๒,๙๖๔ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบางละมุง ตามลำดับ

๒) พื้นที่เกษตรกรรม (A) มีเนื้อที่ลดลง ๑,๕๖๔,๘๔๗ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๑,๕๒๕,๘๒๕ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีเนื้อที่ลดลง ๓๙,๐๒๒ ไร่ เมื่อพิจารณาเป็นรายพืชที่สำคัญ จะพบว่า นํ้าป่าปะหลัง (A๒๐๔) มีเนื้อที่ลดลงมากที่สุด ๑๙,๙๒๓ ไร่ หรือร้อยละ ๖.๙๒ ของเนื้อที่เดิม โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่อ้อยมากที่สุด พบมากบริเวณอำเภอบ้านบึง รองลงมา อ้อย (A๒๐๓) มีเนื้อที่ลดลง ๑๘,๗๗๘ ไร่ หรือร้อยละ ๑๐.๑๖ ของเนื้อที่เดิม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่นํ้าป่าปะหลังมากที่สุด พบมากบริเวณอำเภอบ้านบึง และพื้นที่นา (A๑) เนื้อที่ลดลง ๑๔,๒๖๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๐.๑๔ ของเนื้อที่เดิม โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่เบ็ดเตล็ดมากที่สุด ๔,๔๙๑ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอพนัสนิคม และอำเภอนาทอง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายชนิดพืชพบว่าพื้นที่เกษตรกรรมบางประเภท ที่มีพื้นที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ สับปะรด (A๒๐๕) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด ๑๗,๑๕๕ ไร่ หรือร้อยละ ๒๖.๖๘ ของเนื้อที่เดิม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น มาจากพื้นที่นํ้าป่าปะหลังมากที่สุด พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา รองลงมา ปาล์มนํ้ามัน (A๓๐๓) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น ๑๗,๑๓๘ ไร่ หรือร้อยละ ๑๓.๐๕ ของเนื้อที่เดิม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมาจากพื้นที่อ้อยมากที่สุด พบมากบริเวณอำเภอหนองใหญ่ และ ยางพารา (A๓๐๒) มี

เนื้อที่เพิ่มขึ้น ๑๑,๔๕๓ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๒๗ ของเนื้อที่เดิม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น มาจากพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๘,๔๒๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอป่องทอง เป็นต้น

๓) พื้นที่ป่า (F) มีเนื้อที่ลดลงจาก ๓๑๓,๖๘๘ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๓๐๙,๓๔๐ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ ลดลง ๔,๓๔๘ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๓๙ ของเนื้อที่เดิม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่เบ็ดเตล็ดมากที่สุด ๑,๐๘๖ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอป่องทอง รองลงมา พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง ๑,๐๖๘ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอสหัสขันธ์ และพื้นที่มันสำปะหลัง ๘๗๔ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอสหัสขันธ์ตามลำดับ

๔) พื้นที่น้ำ (W) มีเนื้อที่ลดลงจาก ๑๙๙,๖๔๕ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๑๙๔,๓๖๐ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ ลดลง ๕,๒๘๕ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๖๕ ของเนื้อที่เดิม

๕) พื้นที่เบ็ดเตล็ด (M) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นจาก ๗๗,๔๗๘ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๕๙ เป็น ๘๖,๓๐๘ ไร่ ในพ.ศ. ๒๕๖๓ เพิ่มขึ้น ๘,๘๓๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๔๐ ของเนื้อที่เดิม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น มาจากพื้นที่มันสำปะหลังมากที่สุด ๖,๙๐๕ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอศรีราชา รองลงมาพื้นที่นา ๔,๔๙๑ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอน้ำขุ่น และพื้นที่อ้อย ๔,๐๔๐ ไร่ พบมากบริเวณอำเภอบ้านบึงตามลำดับ

๙.๑.๓ ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี สามารถจำแนกได้เป็น ๒ กลุ่มปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพ และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม

(๑) ปัจจัยทางกายภาพ ได้แก่

- สภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ เนื่องมาจากความผันแปรตามธรรมชาติหรือกิจกรรมของมนุษย์ ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเพิ่มสูงขึ้นของระดับน้ำทะเลส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรม ทำให้สูญเสียระบบนิเวศทางทะเล นอกจากนี้อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยังทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในบางพื้นที่ ส่งผลต่อภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม

- สภาพภูมิประเทศ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลูกคลื่นและเนินเขา พบได้ทางด้านตะวันออกของจังหวัด พื้นที่นี้มีลักษณะสูงๆ ต่ำๆ คล้ายลูกกระพรวน ปัจจุบันพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการปลูกมันสำปะหลัง สำหรับ พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกง มีดินตะกอนที่อุดมสมบูรณ์จากการพัดพาของแม่น้ำบางปะกง เหมาะสมต่อการเกษตรกรรม ส่วน พื้นที่สูงชันและภูเขา นั้น อยู่ตอนกลางและด้านตะวันออกของจังหวัด ส่วนที่อำเภอศรีราชา นั้นเป็นต้นน้ำ ของอ่างเก็บน้ำบางพระ แหล่งน้ำอุปโภคบริโภคหลักแห่งหนึ่งของชลบุรี

- ทรัพยากรดิน เป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกชนิดพืชที่จะปลูก จากข้อมูลกลุ่มชุดดินจังหวัดชลบุรี สามารถแบ่งชุดดินออกเป็น ๒ กลุ่มคือ ๑) ดินบนพื้นที่ลุ่มเป็นกลุ่มชุดดินที่มีลักษณะเป็นดินในที่ราบลุ่ม มักมีน้ำท่วมขังที่ผิวดินและมีระดับน้ำใต้ดินตื้นในฤดูฝน การระบายน้ำของดินไม่ดี เป็นข้อจำกัดของกลุ่มชุดดินเหล่านี้ ทำให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินไปกับการปลูกข้าวเป็นส่วนใหญ่ และ ๒) ดินบนพื้นที่ดอน ที่ไม่มีการแช่ขังน้ำ พบบริเวณที่เป็นเนิน มีการระบายน้ำดี หรือปานกลาง สภาพพื้นที่ อาจเป็นที่ราบเรียบ เป็นลูกคลื่นหรือเนินเขา เป็นกลุ่มชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้น มีข้อจำกัดคืออาจขาดแคลนน้ำ เมื่อฝนทิ้งช่วงบ้าง ทำให้การใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกพืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้นเป็นส่วยใหญ่ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีการใช้

ประโยชน์หลากหลายมีการเปลี่ยนแปลงประเภทการใช้ที่ดินค่อนข้างมาก เช่น พื้นที่ปลูกอ้อย และ สับปะรด เปลี่ยนไปปลูกมันสำปะหลัง เป็นต้น

- แหล่งน้ำ เป็นปัจจัยหลักในการทำการเกษตร จังหวัดชลบุรีมีพื้นที่ แหล่งน้ำส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ แต่เมื่อประสบภัยแล้งแหล่งน้ำที่มีไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงเป็นผลให้เกษตรกรต้องมีการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาวะการณ

- แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ ปลูกพืช เมื่อมีแหล่งรับซื้อผลผลิตตั้งอยู่ บริเวณใกล้เคียงก็มักจะเลือกปลูกพืชที่สอดคล้องกับแหล่งรับซื้อ ผลผลิตนั้น เนื่องจากเห็นว่ามีแหล่งรับซื้อที่แน่นอน และสะดวกในการขนส่งผลผลิตส่งขาย

(๒) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ๑) ราคาผลผลิตทางการเกษตร เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจปลูกพืชแต่ละชนิด เนื่องจากเกษตรกรต้องการ ปลูกพืชที่ให้ผลตอบแทนสูง เพื่อเป็นการสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับครอบครัว ๒) ความต้องการของตลาด ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการกำหนดราคา การรับซื้อของตลาดและ การผลิต และมีผลต่อการวางแผนปลูกพืชขึ้นๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยพบว่า จังหวัดชลบุรี มีการเพิ่มขึ้นของพื้นที่พืชไร่ เช่นมันสำปะหลังและสับปะรด ๓) ภาครัฐมีการกำหนด นโยบาย ในการเปิดการค้าเสรีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลทำให้แนวโน้มการปลูกพืชเศรษฐกิจภายในพื้นที่มี แนวโน้มการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะนโยบายการส่งเสริมการปลูกพืชพลังงานภายใน พื้นที่ ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ๔) การเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของชุมชน เข้าไปในเขตเกษตรกรรมมากขึ้น

๙.๒ ข้อเสนอแนะ

๙.๒.๑ การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดินในระยะเวลา ๕ ปีทำให้ทราบถึง การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่เกิดขึ้นเพียงบางส่วนเท่านั้น แต่หากทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการ วิเคราะห์การใช้ที่ดินโดยให้ช่วงเวลาห่างกันมากกว่า ๕ ปีจะทำให้เห็นสภาพการใช้ที่ดินและการ เปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินชัดเจนมากขึ้นซึ่งจะสามารถนำมาใช้ในการวางแผนนโยบายได้ในระยะยาวต่อไป

๙.๒.๒ การสำรวจสภาพการใช้ที่ดินโดยใช้เทคโนโลยีการสำรวจระยะไกลจากการใช้ ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมทำให้การสำรวจทำได้รวดเร็ว และสะดวกยิ่งขึ้น แต่การใช้ข้อมูลดาวเทียมยังมี ข้อจำกัดอยู่บ้าง ในบางครั้งระยะเวลาการถ่ายภาพไม่ตรงกับฤดูกาลเพาะปลูก ทำให้การตีความโดยใช้ ภาพภาพถ่ายดาวเทียมเพียงอย่างเดียวอาจทำให้เกิดความผิดพลาดได้ ดังนั้นจึงควรตรวจสอบความถูกต้อง โดยการใชแผนที่การใช้ที่ดินในอดีต ภาพถ่ายออร์โธรี การสำรวจภาคสนาม และการสอบถามข้อมูล ในพื้นที่จึงมีความจำเป็น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเนื้อที่

๙.๒.๓ การใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับสมรรถนะของที่ดิน ทำให้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร และส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ จึงควรมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่การปลูกพืช เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น และเป็นการเลือกชนิดพืชที่ปลูกให้เหมาะสมกับกลุ่มชุดดินนั้นๆ โดยใช้ Zoning by Agri-map ช่วยในการตัดสินใจ

๙.๒.๔ การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดินจากพืชไร่ไปเป็นการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เพิ่มมากขึ้น ทำให้ผลผลิตออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก การเพิ่มพื้นที่ปลูกของพืชเศรษฐกิจ อาจส่งผลกระทบต่อราคา ผลผลิตได้ในอนาคต ดังนั้นรัฐควรเร่งดำเนินการสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้กับ

เกษตรกร โดยการปรับปรุงและพัฒนาาระบบการสร้างหลักประกันด้านรายได้ให้ครอบคลุมเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ

๑๐. ประโยชน์ที่ได้รับ

๑๐.๑ ได้ทราบถึงสถานการณ์การใช้ที่ดินของจังหวัดชลบุรี ในพ.ศ. ๒๕๖๓ รวมทั้งปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๙ และ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑๐.๒ สามารถนำข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินเชิงเลข นำไปวิเคราะห์เพื่อกำหนดแผนการใช้ที่ดินเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากที่ดินได้เต็มประสิทธิภาพ นำไปใช้ปรับฐานข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri map) ให้เป็นปัจจุบันและเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ดินอย่างยั่งยืน

๑๐.๓ หน่วยงานต่างๆ รวมทั้งสถาบันการศึกษา สามารถนำข้อมูลและแผนที่สภาพการใช้ที่ดินเชิงเลขไปเป็นฐานข้อมูลในการประกอบการวิจัยและค้นคว้า

๑๐.๔ สามารถนำข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินเชิงเลขไปใช้ในการคาดการณ์ผลผลิตพืชเศรษฐกิจล่วงหน้า เพื่อจัดทำแผนการผลิต และแผนการตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร เพื่อป้องกันปัญหาทางการเกษตรล้นตลาด และราคาผลผลิตที่ตกต่ำได้

๑๐.๕ หน่วยงานภาครัฐสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการกำหนดนโยบายและแผนเพื่อการพัฒนาประเทศได้

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ
 (นางวลีทิพย์ ธนัชชายศอนันต์)
 ผู้เสนอผลงาน
 วันที่ ๙ / ๓.พ. / ๒๕๖๔

ขอรับรองว่าสัดส่วนหรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....
 ()

ผู้ร่วมดำเนินการ

วันที่/...../.....

ลงชื่อ.....
 ()

ผู้ร่วมดำเนินการ

วันที่/...../.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุก

ประการ

ลงชื่อ

(นายสมศักดิ์ แจ้งเพียร)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

วันที่ ๑๐ / ต.พ. / ๖๕

ลงชื่อ

(นายสมศักดิ์ สุขจันทร์)

วันที่ ๑๑ / ต.พ. / ๖๕

ข้อเสนอแนวความคิด/วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ของ นางวลีทิพย์ ธนัชชายนันต์
เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ ๑๕๘
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

เรื่อง การตรวจค่า Accuracy ในระบบงานภูมิสารสนเทศศาสตร์

หลักการและเหตุผล

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน มีภารกิจหลัก คือ การสำรวจภาคสนาม ร่วมกับการใช้ภาพถ่ายดาวเทียมรายละเอียดสูงในการปฏิบัติงาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล จัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดิน และพืชเศรษฐกิจ ของประเทศไทย การประเมินความถูกต้องของข้อมูลนั้นเป็นสิ่งสำคัญ สามารถช่วยลดความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นได้จากกระบวนการทำงาน การใช้ระบบภูมิสารสนเทศในการปฏิบัติงานนั้น เป็นการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อการรวบรวมจัดเก็บและเรียกใช้ข้อมูล คุณลักษณะที่สำคัญของการปฏิบัติงานโดยการวิเคราะห์ข้อมูลในระบบดิจิทัล นั้นคือ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ซึ่งขึ้นอยู่กับความถูกต้องในการบันทึกข้อมูล ในการจัดทำข้อมูลและสารสนเทศให้มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ นั้น ข้อมูลควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเข้าสู่ฐานข้อมูล รวมถึงการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ ทำให้การวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินมีความถูกต้องและแม่นยำมากยิ่งขึ้น ดังนั้นปัจจุบัน จึงมีการตรวจค่าความถูกต้องของข้อมูล เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลของสภาพการใช้ที่ดินที่มีความถูกต้องและทันสมัย ส่งผลให้งานสำรวจและจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดินมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ

การสำรวจและจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดินถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญอย่างหนึ่ง เพราะเป็นการสร้างฐานข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินของประเทศไทย ในการวางแผนกำหนดเขตการใช้ที่ดิน การติดตามพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ การคาดการณ์ผลผลิต ดังนั้นเราจึงมีวิธีตรวจค่าความถูกต้อง เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ และมีความแม่นยำมากขึ้น

ปัจจุบันมีการใช้วิธีการตรวจค่า Accuracy ในระบบงานภูมิสารสนเทศ โดยมีขั้นตอนและวิธีการดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ใช้โปรแกรม Arc map

๑) สร้าง Grid index จากขอบเขตการปกครองจังหวัดนั้น ใน Arc map

เปิดโปรแกรม Arc map เปิด Arc Toolbox กดเลือก Cartography Tools เลือก

DataDriven Page เลือกคำสั่ง Grid Index Features จะปรากฏหน้าต่างให้ใส่รายละเอียดดังนี้

Output Features class: ใส่ที่อยู่และชื่อไฟล์ผลลัพธ์

Input Features class (optional): ใส่ขอบเขตจังหวัดที่จะตรวจสอบ (ต้องใส่ค่า Coordinate)

ให้เรียบร้อย

คลิกเครื่องหมายถูก ที่ช่อง Generate Polygon Grid that intersects input Feature layers or datasets (optional)

Polygon width : ๑๓๐ เมตร และ Polygon Hight : ๑๓๐ เมตร (เป็นช่องที่ตั้งค่าความกว้างและความสูงของกริด) จะได้ Grid ขนาด ๑๓๐x๑๓๐ เมตรหรือประมาณ ๑๐.๕๖ ไร่

เนื่องจาก ในแผนที่การใช้ที่ดินมาตราส่วน ๑ : ๒๕,๐๐๐ ขนาดของหน่วยแผนที่ที่เล็กที่สุดที่สามารถแสดงเป็น Polygon ได้คือ ๑๐ ไร่

ขั้นตอนที่ ๒ ใช้โปรแกรม Q GIS

๑) เปิดโปรแกรม Q GIS add Grid Index ตัวที่สร้างเสร็จจากโปรแกรม Arc map โดยเลือกตัวที่นามสกุล .Shp

๒) เลือก Vector จากแถบเครื่องมือด้านบน เลือก Research (เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย) เลือก Random Selection จะปรากฏหน้าต่างให้ใส่รายละเอียดดังนี้

นำเข้าชั้นข้อมูลเชิงเส้น : เลือกไฟล์ Grid ที่ได้ทำไว้

เลือกแบบสุ่ม : คลิกเลือกตรง จำนวนของข้อมูล (จำนวน Polygon ที่ต้องตรวจสอบเท่ากับ ๑% ของจำนวน Polygon ของการใช้ที่ดินระดับ ๒) แล้วกด OK

๓) ทำการ Save as ข้อมูล โดยการคลิกขวาตรงชั้นข้อมูล กด Save as จะปรากฏหน้าต่างให้ใส่รายละเอียดดังนี้

รูปแบบ: ESRI Shapefile

บันทึกเป็น: ใส่ชื่อไฟล์ ที่ต้องการ Export

CRS: เลือกพิกัดของ Shapefile (WGS๘๔/UTM zone.....)

การเข้าถึงรหัส: เลือก Save only selected feature (คือ คลิกเลือกเฉพาะที่ได้ Select ไว้)

แล้ว กด OK

ขั้นตอนที่ ๓ นำ Shapefile ที่ได้จากโปรแกรม Q GIS ไปทำการตรวจสอบในโปรแกรม Arc map

๑) เปิดโปรแกรม Arc map เปิด Arc Toolbox เลือก Analysis Tool เลือก Overlay คลิกเลือก Identity จะปรากฏหน้าต่างให้ใส่รายละเอียดดังนี้

Input Feature: เลือกไฟล์ที่เรา Export ไว้

Identity Feature: เลือก Shape file Landuse รายจังหวัดระดับที่ ๒ ที่ต้องการตรวจสอบ

Output Feature: ตั้งชื่อไฟล์ผลลัพธ์ เลือกที่เก็บ

คลิกเลือก meter แล้วกด OK

๒) จากนั้นทำการ Multipart โดยเปิด Arc Toolbox เลือก Data Management Tool เลือก Features เลือก Multipart To Singlepart จะปรากฏหน้าต่างให้ใส่รายละเอียดดังนี้

Input Feature: เลือกไฟล์ที่เรา Identity เสร็จเรียบร้อยแล้ว

Output Feature: ตั้งชื่อไฟล์ผลลัพธ์ เลือกที่เก็บ แล้วกด OK

๓) เปิดตาราง Attribute แล้วทำการ Add file จะปรากฏหน้าต่างให้ใส่รายละเอียดดังนี้

Input Feature:เลือกไฟล์ที่เรา Multipart แล้วจากข้อ(๒)

Field Name: ตั้งชื่อว่า Check

Field type: Short interger

Field Precision (optional): ๐ แล้วกด OK

๔) นำ Shape file ที่ได้ไปตรวจสอบเบื้องต้นด้วยสายตากับดาวเทียมรายละเอียดสูงที่มี หรือใช้ Google earth จาก Arc map ช่องใดที่ใส่ค่า LU_CODE ถูกต้องให้ใส่ค่าใน Field Check เป็น ๑ ช่องใดไม่ถูกต้องให้ใส่ค่า เป็น ๐

๕) คิดค่า Accuracy โดยผลรวมของค่าใน Field Check ทหารด้วยจำนวน Record ของ Shape file ที่สุ่มตัวอย่าง คุณด้วย ๑๐๐

หมายเหตุ : โดยการใช้ที่ดินระดับ ๒ รายจังหวัดที่ผ่าน จะต้องมามีค่า Accuracy ไม่ต่ำกว่า ๘๐ ใส่ค่าที่ได้ในตาราง Meta data ของแต่ละจังหวัด

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ข้อมูลได้รับการตรวจสอบก่อนที่จะมีการเผยแพร่
๒. การตรวจสอบนี้ ผู้ที่ทำงานจังหวัดนั้นๆ จะไม่ใช่ผู้ตรวจสอบเอง จะสลับกันตรวจภายในกลุ่ม เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ถูกต้องจริงๆ
๓. จะได้ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดินที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

จะได้ฐานข้อมูลที่มีความถูกต้องเพิ่มมากขึ้น บางครั้งการสำรวจภาคสนาม แล้วนำมา Digitize ในโปรแกรม Arc Map อาจเกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลได้ แต่ถ้าเรามีการตรวจสอบข้อมูลกันเองภายในกลุ่มก่อน ก็จะเป็นการกรองข้อมูลในขั้นแรก ก่อนที่จะมีการเผยแพร่ และจะได้ฐานข้อมูลที่ถูกต้องมากขึ้น เพื่อประกอบในการปฏิบัติงานต่อไป

ลงชื่อ.....
 (นางวลีทิพย์ ธนชชายศอนันต์)
 ผู้เสนอแนวคิด
 ๓ / ก.พ. / ๒๕๖๔

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับกอง หรือสำนัก

(ระบุความเห็น).....

ลงชื่อ.....
 (นายสมศักดิ์ สุขจันทร์)
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
 วันที่ ๑๑ / ก.พ. / ๖๔